

Nový zločin anarchistů.

Zavraždění španělského předsedy ministerstva señor Antonio Canovas del Castillo vyvolal v celém civilizovaném světě značný rozruch a pocit rozhorčení. Nalezaje se na výletě v lázeňském místě Santa Agueda, blízko hranic francouzských, byl náhle přepaden a o život připraven. Vrahem jeho jest italský anarchista, kterýž tvrdí, že nebyly to příčiny osobní jež vedly jej ku spáchání hrozného zločinu, nýbrž že učinil tak, aby pomstil smrt anarchistů, kteří popraveni byli pro pobití asi deseti osob a zmrzačení asi padesáti jiných dynamitovými bombami, jež vhodili do průvodu při slavnosti Božího Těla minulého roku v Barceloně. Utratil předsedu ministerstva co reprezentanta vlády a útisku, za jaký anarchisté považují zasloužený trest, jehož se soudruhům jejich dostalo pro utrácení tolika nevinných obětí.

Pohlíželi se na udalost tuto co skutek násilný, musíme jej odsuzovati, tak jako jiné násilnosti páchané zfanatisovanými světoberci. Násilnosti takové ovšem nevedou k zlepšení a zdokonalení lidstva a povznesení jeho, nýbrž musí pouze a jedině vzbuditi ošklivost proti pachatelům a odpor proti jejich fanatickému a nesmyslnému řádění. Vražda spáchaná na člověku nevinném, proto jen že byl jedním z činitelů moci vládní, neprospěje ani v nejmenším ideální myšlence anarchismu a to tím méně, jestliže pohnutkou byla pomsta za spravedlivý trest, kterýž zastihnul vinníky Barcelonské. Proto na fanatického anarchistu bude pohlíženo pouze co na sprostého vraha a dle toho bude dojísta s ním též naloženo.

Señor Canovas netěšil se sice v této zemi valně přízni a lásky. V něm spatřovali byl utiskovatel o svobodu bojující Kuby a nejen to, nýbrž i ukrutník, s jehož vědomím a jehož vůlí zdali ne naffzením, generál Weyler chápal se i těch nejkrutších prostředků, aby povstalec Kubánské porazil a povstání potlačil. Z toho stanoviska ovšem nebude nikdo litovati toho, že Canovase není více, ač zůstává otázkou, zdali s jeho úmrtím nastoupí jiný směr vůči Kubě, o čemž lze pochybovati. Se stanoviska španělského ovšem to jeho jednání jest omluvitelným. Válka není hříčkou, nýbrž jest vždy ukrutnou a z obou stran vždy bojuje se se vším možným úsilím. On snažil se zachovati své vlasti zem, kteráž jí po mnohá století náležela a co Španěl konal tedy pouze jen svou povinnost, provolávaje vlasti své slávu posledním dechem svým.

V ohledech jiných, nehledě k jeho působení vzhledem k povstání Kubánskému, byl Canovas na každý pád mužem vynikajícím. V mládí svým váhal, nevěda zdali věnovati se má spisovatelství aneb politice a rozhodnul se konečně pro poslednější. Skoro padesát let života svého věnoval vlasti, jsa hned v roce 1852 zvolen za poslance do kortesů. V roce 1856 byl správcem vyslanectva v Římě a spisovatelem historického memorandum o poměru Španělska ku svaté stolici, na základě jehož uzavřen byl tehdy konkordát. Zastával pak různé úřady a v r. 1861 povolán byl do ministerstva, však roku 1866 byl od Narvaeza s jinými liberály ze země vypověděn. Po revoluci v roce 1868 vrátil se do vlasti a zaujímá opět místo poslancecké, hájil mírně konservativní monarchii, způsobiv usnesení kortesů, kterýmž Alfons XII. byl za krále povolán. Byl pak potom opět od roku 1873 do 1879 předsedou ministerstva, odstoupiv r. 1879, nechtěje povoliti ústupkům, které generál Campos povstalcům přislíbil. V roce 1884

byl znovu povolán do ministerstva, však vzdal se úřadu již pětistý rok, vrátil se k němu však opět v roce 1890. Čím je Gladstone Angličan a Bismark Němec, tím je Canovas Španěl.

Země ledu a zlata.

Zlatonosná rýžoviště studené Alasky nepřestávají býti v těchto dnech, kdy časopisům obyčejně nedostává se látky rozšiřující, předmětem plného pojednávání a nejpřehnanějších zpráv. Vzhledem k tomu nebude snad na likodu, když podáme něco o zemi té ze zpráv úředních, na základě vyšetřování vládního.

Alaska jak známo, jest nejseverovýchodnějším výběžkem pevniny severoamerické a zakoupena byla od Ruska v roce 1866 za \$7,200,000. Rozloha Alasky obnáší 577,390 čtverečních mil, tedy asi tolik jako státy Illinois, Wisconsin, Minnesota, Iowa, Nebraska a obě Dakoty dohromady. Ač objevena a zaujata byla Ruskem hned v minulém století, přece zůstávala a zůstává velmi spíše osazena následkem svého nepřijemného a nepřiznivého podnebí. Při posledním censu čítala Alaska pouze 30,329 obyvatelů a to ovšem skoro vesměs v jižní pobřežní části své.

Podnebí Alasky jest dvoje, od sebe velice rozdílné. Pobřeží jižní, kolem něhož proudí teplý rovníkový proud Pacifický, jest poměrně velmi mírným. Tak ku příkladu v Sitce v zimě málo kdy klesá teploměr pod bod mrazu a v létě zřídka přesahuje 75 stupňů. Vlak za to práš skoro neustále a průměrem jest pouze 66 jasných dnů v roce. Zcela jiné podnebí však panuje, jakmile překročí se hory pobřežní. V krajině kiondické, odkud dochází ty báječné zvěsti o zlatě a kteráž leží blízko kruhu polárního, činěny byly bedlivá pozorování v zimě 1889 a 1890 a tu sledáno, že průměrná teplota neboli zima byla jak následuje: V říjnu 1889, 33° nad nulou, v listopadu 8° nad nulou, v prosinci 11° pod nulou, v lednu 17° pod nulou, v únoru 15° pod nulou, v březnu 6° nad nulou a v dubnu 20° nad nulou. To jest teplota průměrná, však zima dosahuje ovšem stupně vysokého a největší zima jež toho roku tam zaznamenána byla, byla jak následuje: V listopadu 32° pod nulou, v prosinci 47°, v lednu 59°, v únoru 55°, v březnu 45° a v dubnu 26° pod nulou. Zima tato nadřazuje někdy po mnoho dnů po sobě. Tak ku příkladu v únoru 1890 bylo po pět dnů po sobě 47° pod nulou. Při tom sněží skoro každodenně. Zima počíná tam zářím a končí květnem. Změna ze zimy do leta jest náramně rychlou následkem přibývání dne. V květnu vychází slunce o 3. h. ráno a zapadá o 9. večer. V červnu vychází o 1.30 ráno a zapadá o 10.30 večer, tak že den, totiž světlo denní, trvá 20 hodin a i pak v noci je dost šero, že jest dobře viděti. Ovšem, že v zimě opět jsou dny podobně krátké, jako v létě noci, neboť slunce vychází v prosinci kol desáté hodině ráno a zapadá po druhé hodině odpoledne a jelikož nevystupuje vysoko nad obzor a mimo to jest skoro ustavičně zamračeño aneb sněží, panuje proto skoro celou zimu neustálé šero.

Vzhledem k návalu dobrodruhů do oněch báječných krajin, zřeteno jest poštovní spojení z Juneau do Circle City a sice bude cesta konána jednou za měsíc sem i tam budoucí zimy.

Rozčilení kteréž vzhledem k Alasce panuje, snaží se ovšem využítkovati různí špekulanti, dobrodruzi, podnikatelé i švindlíři. Celá řada společností byla již založena za tím účelem, aby buď z báječně bohatých rýžovišť, aneb z

lehkověrných lidí těžili. Některé společnosti předstírají, že vyšlou tam zlatokopy k rýžování, s nimiž pak o výdělek podílníci děliti se budou; jiné hodlají rýžoviště tam zaujmouti a dáti v nich pracovati v zájmu společnosti; některé zakládají se za účelem vedení obchodu a tak jsou plány vřelíké a rozmanité. Není pochyby, že bude věnováno a straceno v Alasce více peněz, nepočítaje ovšem ztrátu na životech lidských, nežli kdy bude vydobyto z rýžovišť tamějších dolů.

Střední Amerika.

Vzhledem k nynějšímu knutí koloniálního znovu střítno.

Die staatsliche periodik pro "Pokrok Západu" měl v roce 1890 Venzl, Bauer.

Dobrotěně.

As 80 mil severně od Pegucigalpy leží staré město Comayagua, jež bývalo druhdy městem sídelním. Leží uprostřed, téměř v srdci Hondurasu a jest geografickým svým položením šťastnějším než Pegucigalpa. Ples ně vedena má býti hlavní trať z Puerto Cortez do La Union, totiž od běhu moře Karajbského k moři Tichému.

Comayagua má 8000 obyvatelů a jest rozloženo na rozsáhlé rovině, jež pda zvláště k přestování zelenin se hodí, dávajíc tím výživu více jak polovině obyvatelstva. Ze staveb veřejných zaujímá nejdůležitějšího místa kapitol, radnice a zemský blázinec. Mezi místy Pegucigalpa a Comayagua stává prostřednictvím omnibusů přímé spojení.

Odtud byl jsem přinucen připojiti se k člověku, jemuž poštovní zásylka svěřena bývá a kterýž v krajinách těchto kurýrem se zove. Úřad kurýra zastávati může jen muž poctivý a vytrvalý, neb lidé tací mnohdykrát s váhou několika set stříbrných dolarů pravidelně až 40 mil za den urazí. Má-li zásylka větší cenu, připojen bývá k ochraně téže zvláštní voják, kterýž zastává službu našeho četníka a obě tyto osoby, jedna s těžkým vakem na zádech a druhá s ručnicí na rameně, zastupují celou komunikaci v některých částech střední Ameriky. S kurýrem, k němuž jsem se se soumarem svým připojil, vykonali jsme v dvou dnech cestu 80 mil, až do San Pedro de Sula, do kteréhožto města vedena jest z Puerto Cortez dráha, jež byla anglickou společností v roce 1870 vystavena a vládu hondurasskou 17 milionů stála. Povázímeli, že trať ta je pouze 42 míle dlouhá a že nenaskytuje se na ní žádných přírodních překážek, bude se mnohemu suma ta zdáti neuvěřitelnou. Já sám byl bych tomu víry nepřikládal, kdyby mne byl o tom neujistil jakýsi pan Kraft, kterémuž celá ta trať vládou za fatku, \$100 měsíčně a opravu, pronajata byla. Na otázku, jak to možno, aby tak krátký kus tratě tolik milionů stál, odvětil, že prý asi 15 kontraktorů ze stavby téže zdomatlo. Pan Kraft, v jehož domě pohostinství jsem obdržel, býval druhdy setníkem v německé armádě a zastává nyní v přístavním městě Puerto Cortez důležitou hodnost komandanta, kterážto, jakož i dráha, již mu ze zvláštní protekce vláda tak lacino pronajala, k značnému jmění dopomohla.

San Pedro de Sula jest městečko prastaré, leží na pobřeží řeky Ula a bývalo prý dle anglických badatelů druhdy hlavním městem nyní vymírajícího indiánského kmene Hikaku. Čítá asi 1500 obyvatelů a jest přítomně co železniční stanice důležité pro obchod vnitrozemský. Odsud bývá vypravován dvakrát týdně vlak do Puerto Cortez, jehož já jsem

použil a kamž plných osm hodin se potřebuje, ačkoli vzdálenost mezi oběma, jak již podotknuto, pouze 47 mil obnáší. Co příčinu toho uvádí špatnou správu na dráze, neboť trať jest v takovém nepořádku, že pro trávu a křoviny není místy ani koleje viděti a vlak k uvarování možného neštěstí jen zcela volně pohybovati se musí. Bude-li i nadále s takovou péčí outrat dbáno, musí tato ve třech letech úplně zaniknout.

Puerto Cortez nachází se na břehu zálivu Hondurasu, a ač malé, jest přec nejdůležitějším přístavním městem v republice té. Má dosti rozsáhlá skladiště a vede přímý obchod se Spoj. Státy, kamž nejvíce kovu a živého dřeva sandalového zasílá. Dále pak s Anglií a částečně i se sousedními republikami Guatemalou a Nicaraguou obchoduje. Puerto Cortez pyšní se také posádkou 12 mužů čtáječ, kteří, mimochodem řečeno, dělají nádenickou práci v skladišti paně Kraftově, a chodí bosí, vyjma doby přejezdu parníků ze Soustátí, aneb přejezdu některé prominentní osoby, v kterémžto čase na rozkaz pana komandanta boty a kabát na sebe vzíti musí. Při takovýchto slavných příležitostech povinen jest vojenský trubáč pomoci své trumpety oznamovati čas, neb Puerto Cortez se ještě na žádné hodiny nezmohlo. Směšné jest podívání, s jakou údadní tváří takový trubáč službu svou nastupuje a falešnými tóny každou čtvrt hodinu ke všem úhlům světa se obraceje, oznamuje čas jest tu stanoven dle kapesních hodinek paně komandantových, aneb, není-li týž právě přítomen, dle hodinek anglického konsula, p. D. Broata.

Zmíněným konsulem jsa panu Kraftovi odporučeno, byl jsem přinucen v domě jeho hostem býti s zároveň nabídnut mi na bárcé jeho, "Colibri", volný přeplav do San Juan del Norte, kteréhožto laskavosti jsem ovšem použil a do posledně jmenovaného města přes Truxillo, druhý to přístav v Hondurasu a Bluefields v Nicaragui se dostal.

San Juan del Norte, neboli Greytown zvané, jest nejdůležitějším přístavem na celé pevnině středoamerické. Čítá asi 25,000 obyvatelů a jest zbudován při ústí soujmenné řeky do zálivu Mosquito se vlevajíc. Za našich dob zvláště pověstné jest tím, že odsud Spoj. Státy v projektu mají průplav svůj přes pevninu nicaraguanskou vésti. K usnadnění této velké myšlénky pomohla tu příroda sama, ana řeka San Juan až ku velikému jezeru Nicaragua jest splavnou, tak že zbývá k prokopání jediné úžiny asi 25 mil široká, mezi tímto a zálivem Salinas se nacházející. Plán tento možno dříve a levněji provésti, nežli přeplavkou panamskou.

Jelikož San Juan del Norte jest městem velmi obchodním, majícím spojení téměř s celým světem, bývalo již před mnoha lety předmětem sporu, chtějí býti od různých vlád, zejména anglické, sobě přivlastněno. Založeno bylo v roce 1522 Franciscem Fernandez de Cordova a náleželo vládě španělské do roku 1823, v kterémžto čase počal si je vlastniti moskitoský král, lépe řečeno náčelník, maje časté třenic s republikou Nicaragua. Třenic tyto trvaly více jak dvacet let, totiž až do roku 1847, v kterémžto čase se do toho vpletla Anglie, pod záminkou, že náleží králi moskitoskému a co jeho spojenec bombardovala a dohyla města. Vlak již na jaře roku 1847 dobyto bylo znovu Nicaraguany, jimž nebylo však dopřáno těšiti se dlouho z ovoce svého namahání, neboť ještě téhož samého roku na podzim bylo Angličany opět vzato a v rukou jejich zůstalo až do r. 1863, kdy nátlakem politiky Napoleo-

KREČE,
Kollin,
úplavice
průjem.
a všechny neduhy vnitřní rychle vyléčí

**Perry Davis
Pain Killer.**

Zkouška jeho jest nejlepší doporučením. Co učinil pro jiné, může učiniti pro vás. Pamatujte, že jest pouze jeden Pain-Killer. Odepřete jiný. Na prodej ve všech lékárnách po 25c. a 50c. láhev.

novy stalo se městem svobodným, jaoce jím nyní několik roků. V dobách posledních nechal se dobrovolně přijmouti ve svazek republiky nicaraguanské.

Leží v krajině nezdřavé, pro Evropany nespůsobilé, kterým strašné vedro v dobách nočních a malé mušky, na písčitéch březích moře Karajbského se zdržujících, strašně obtíže působí. Evropan, chce-li míti od těchto na noc pokoj, musí tělo své natřít kořalkou s kaštem sloučenou, neboť pro jejich drobnost mosquito-bar nic nepomáhá. Mimo toho podléhá zde Evropan zimnici, nazvané "chagres fever", k truchlivé památce města Chagres blízce Aspinwall, jež se od jiných bahenních zimnic liší tím, že člověk při objevení této dostane po těle hnědé skvrny, které jako důlky po neštovicích, zůstanou navždy znáti.

Podobný osud snad by mne byl tam stihnul, neb sotva po dvou denním pobytu tamže, cítil jsem silné bolení hlavy a kříže, k čemuž se přidružila strašná horkost, tak že na radu lékaře musil jsem město a zároveň krajinu tu opustiti a původní a oblíbené myšlénky na cestu do Limy se vzdáti. Od majitelky hotelu Montezuma, madame Beaumont, v němž jsem byl ubytován, dostal jsem na cestu láhev pravého šampaňského, kterouž mi darovala k připitku na její zdraví od prvního Čecha, kterého kdy viděla. Rusy a Poláky znala dobře, neboť ty naučila se znáti ve válce krimské, v kteréž co markytánka ve francouzském vojské se zúčastnila. Dle vypravování madame Beaumont měla velmi pestrou, snad i bouřlivou minulost za sebou, neboť co markytánka zúčastnila se také války v roce 1859 a napotom po několika roků bydlela na Suez a konečně zde. Celkem byla to dobrá paní a veškeré cestující byli s ní spokojeni. Byla prývým unikum vyděračných hoteliérů.

Rozloučiv se s ní, v krátkosti nacházel jsem se na parníku, kterýž mne zpět do Spoj. Států zavézt měl. Za několik minut vytaženy kotvy a již se mi pomalu vzdalovala vysoká věž majáku san-juanského pro vždy! Třetího dne byl jsem opět v Belize a za několik dní blížil jsem se zase zklamán k deltě Mississippi, kterouž před krátkým časem s tak velkými plány jsem byl opustil.

Když náhle schladneme, ztuhnou snadně svaly. Použijme vždy Olej Sv. Jakuba, jenž ztuhlost odstraní a volně pohybování kloubů vrátí.

Knihupectví Pokroku Západu
Máme na skladě velké množství spisů zábavných a poučných ze všech možných oborů. Divadelní spisy máme všechny, jež jsou k dostání v různých sbírkách. Pište si o seznam a obdržíte jej zdarma. Adresujte jedno- duše
Pokrok Západu,
Omaha, Neb.